KAULI YA TAARIFA YA CHANJO

Chanjo ya Tdap (Pepopunda, Dondakoo, Kifaduro): *Unachohitaji Kujua*

Many Vaccine Information Statements are available in Swahili and other languages. See www.immunize.org/vis

Kauli nyingi za taarifa ya chanjo zinapatikana katika Kiswahili na lugha nyinginezo. Angalia www.immunize.org/vis

1. Kwanini unahitaji kuchanjwa?

Chanjo ya Tdap inaweza kuzuia **pepopunda, dondakoo**, na **kifaduro**.

Dondakoo na kifaduro husambaa kutoka kwa mtu mmoja hadi kwa mwingine. Pepopunda huingia mwilini kupitia sehemu zilizokatwa au vidonda.

- **PEPOPUNDA (TETANUS – T)** husababisha misuli kuwa migumu na maumivu. Pepopunda inaweza kupelekea matatizo mabaya ya kiafya, ikijumuisha kutoweza kufungua mdomo, kuwa na matatizo ya kumeza na kupumua, au kifo.
- **DONDAKOO (DIPHTHERIA – D)** inaweza kupelekea matatizo ya kupumua, moyo kushindwa kufanya kazi, kulemaa, au kifo.
- **KIFADURO (PERTUSSIS – aP),** unaojulikana pia kama "whooping cough," unaweza kusababisha kukohoa kusikodhibitika, kubaya sana kwamba inakuwa vigumu kupumua, kula, au kunywa. Kifaduro kinaweza kuwa kibaya sana hasa katika watoto wachanga na watoto, kikisababisha nimonia, mipapatiko, kuharibika kwa ubongo, au kifo. Katika vijana na watu wazima, kinaweza kusababisha kupoteza uzito, kushindwa kudhibiti mkojo, kuzirai, na kuvunjika kwa mbavu kutokana na kukohoa vibaya.

2. Chanjo ya Tdap

Tdap ni ya watoto wa miaka 7 na zaidi pekee, vijana, na watu wazima.

Vijana wanapaswa kupokea dozi moja ya Tdap, inapendekezwa katika umri wa miaka 11 au 12.

Wajawazito wanapaswa kupokea dozi moja ya Tdap wakati wa kila ujauzito, inapendekezwa mapema wakati wa awamu ya tatu ya ujauzito, ili kusaidia kukinga mtoto anayezaliwa kutokana na kifaduro. Watoto wachanga huwa katika hatari zaidi, ya matatizo mabaya ya kutishia maisha kutoka kwa kifaduro.

Watu wazima ambao hawajawahi kupokea Tdap wanapaswa kupokea dozi ya Tdap.

Pia, **watu wazima wanapaswa kupokea dozi ya nyongeza ya ama Tdap au Td** (chanjo tofauti ambayo inakinga dhidi ya pepopunda na dondakoo ila sio kifaduro) **kila miaka 10** , au baada ya miaka 5 kwa hali ya kidonda kibaya au kichafu au kuchomeka.

Tdap inaweza kupeanwa wakati mmoja na chanjo zingine.

3. Zungumza na mtoa huduma za afya wako

Mwambie mtoa huduma ya chanjo wako ikiwa mtu anayepokea chanjo:

- Amekuwa na **mmenyuko wa mzio baada ya dozi ya awali ya chanjo yoyote ambayo inakinga dhidi ya pepopunda, dondakoo, au kifaduro**, au ako na **mmenyuko wowote mbaya sana wa mzio, wa kutishia maisha**
- Amekuwa **mahututi, kupungua kwa hali ya kuwa na fahamu, au mipapatiko ya muda mrefu ndani ya siku 7 baada ya dozi ya hapo awali ya chanjo yoyote ya kifaduro (DTP, DTaP, au Tdap)**
- Ako na **mipapatiko au tatizo lingine la mfumo wa neva**
- Amewahi kupatwa na Ugonjwa wa **Guillain-Barré Syndrome** (pia unaoitwa "GBS")
- Amekuwa na **maumivu makali au kufura baada ya dozi ya hapo awali ya chanjo yoyote ambayo inakinga dhidi ya pepopunda au dondakoo**

Katika baadhi ya visa, mtoa huduma za afya wako anaweza kuamua kuahirisha chanjo ya Tdap hadi katika ziara ya baadaye.

Watu walio na magonjwa madogo madogo, kama vile mafua, wanaweza kuchanjwa. Watu ambao ni wagonjwa kwa wastani au wagonjwa vibaya wanapaswa kwa kawaida kungojea hadi wapone kabla ya kupokea Chanjo ya Tdap.

Mtoa huduma za afya wako anaweza kukupatia habari zaidi.

U.S. Department of Health and Human Services
Centers for Disease Control and Prevention

4. Hatari za mzio dhidi ya chanjo

- Maumivu, wekundu au kuvimba kwenye eneo la sindano, joto la wastani, maumivu ya kichwa, kuhisi mchovu, na kichefuchefu, kutapika, kuhara, au maumivu ya tumbo wakati mwingine hutokea baada ya chanjo ya Tdap.

Watu huzirai wakati mwingine baada ya taratibu ya kimatibabu, ikijumuisha uchanjwaji. Mwambie mtoa huduma wako ikiwa unahisi kisunzi au mabadiliko katika kuona kwako au kuhisi milio masikioni.

Kama ilivyo na dawa yoyote ile, kuna uwezekano nadra sana kwa chanjo kusababisha mmenyuko mbaya wa mzio, majeraha mengine mabaya, au kifo.

5. Na je, kukiwa na tatizo hatari?

Mmenyuko wa mzio unaweza kutokea baada ya mtu aliyechanjwa kuondoka kliniki. Ikiwa utaona ishara za mmenyuko mbaya wa mzio (mabaka, kuvimba uso na koo, matatizo ya kupumua, moyo kudunda kwa kasi, kizunguzungu, au udhaifu), pigia simu **9-1-1** ili mtu huyo apelekwe kwenye hospitali iliyo karibu.

Kuhusu ishara zingine ambazo zinakupatia wasiwasi, pigia simu mtoa huduma za afya wako.

Mizio hatari inapaswa kuripotiwa kwa Mfumo wa Kuripoti Matukio Mabaya ya Chanjo (Vaccine Adverse Event Reporting System - VAERS). Mtoa huduma za afya wako kwa kawaida ataweka faili ya ripoti hii, au unaweza kufanya hivyo mwenyewe. Tembelea tovuti ya VAERS katika **www.vaers.hhs.gov** au piga simu **1-800-822-7967**. *VAERS ni ya kuripoti mizio pekee, na wafanyikazi wa VAERS hawapeani ushauri wa kimatibabu.*

6. Mpango wa Kitaifa wa Ufidiaji wa Majeraha ya Chanjo

Mpango wa Kitaifa wa Ufidiaji wa Majeraha ya Chanjo (National Vaccine Injury Compensation Program - VICP) ni mpango wa serikali kuu ambao ulibuniwa ili kufidia watu ambao huenda walijeruhiwa na baadhi ya chanjo. Madai kuhusiana na majeraha au vifo vinavyodaiwa kutokana na kuchanjwa yako na kikomo cha muda kwa kufaili, ambao unaweza kuwa mchache kama vile miaka miwili. Tembelea tovuti ya VICP katika **www.hrsa.gov/vaccinecompensation** au piga simu **1-800-338-2382** ili kujifunza kuhusu mpango huu na kufaili dai.

7. Je, ninawezaje kujifunza mengi zaidi?

- Muulize mtoa huduma za afya wako.
- Pigia simu idara ya afya eneo lako au ya jimbo.
- Tembelea tovuti ya Utoaji wa Chakula na Dawa (Food and Drug Administration - FDA) upate machapisho ya vifurishi vya chanjo na taarifa ya ziada katika **www.fda.gov/vaccines-blood-biologics/vaccines**.
- Wasiliana na Vituo vya Udhibiti na Uzuiaji wa Magonjwa (Centers for Disease Control and Prevention - CDC:
  - Pigia simu **1-800-232-4636** (**1-800-CDC-INFO**) au
  - Tembelea tovuti ya CDC katika **www.cdc.gov/vaccines**.

Swahili translation provided by Immunize.org